No. 1118. **1850.**

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ5,00; voor de buitensteden ƒ6,00; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 20 DECEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden [illegible] ƒ1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen [illegible] regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien [illegible] zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 19 December.

DUITSCHLAND.

VII.

Toen den 30 April ll. de interimaire Bondscommissie ophield te bestaan, trad de oude, nimmer vernietigde, maar slechts tijdelijk naar den achtergrond geweken Bondsdag weder in al zijne regten. Den 12 Julij 1848 had hij, gelijk wij vroeger zagen, zijne magt overgedragen op den Aartshertog Johann van Oostenrijk; onmiddellijk na de benoeming van Koning Friedrich Wilhelm tot Duitsch Keizer (30 Maart 1849), verklaart Aartshertog Johann zijne magt te willen teruggeven in handen der regeringen, van welke hij haar ontvangen heeft, en zijn ambt te willen nederleggen in den schoot van het Frankforter parlement. Den 30 September daaraanvolgende kwamen Oostenrijk en Pruissen overeen, onder goedkeuring der verschillende Duitsche regeringen, eene interimaire Bondscommissie tot stand te brengen voor den tijd van een half jaar, welke commissie den Duitschen Bond zou vertegenwoordigen. Den 20 December van hetzelfde jaar gaf Aartshertog Johann, in tegenwoordigheid van de Rijksministers, de centrale magt over aan de interimaire Bondscommissarissen; met de opheffing van welker bestaan, Oostenrijk, als voorzittend lid van den Bondsdag, gehouden was eene *plenière* vergadering van al de leden van den ouden Bondsdag bijeen te roepen.

Den 10 Mei ll. had deze *plenière* vergadering, ook [illegible] *plenum* geheeten, te Frankfort plaats. Alle leden van den ouden Bond lieten er zich vinden, ook Pruissen en de met Pruissen in de Unie verbondene Vorsten. Door die toetreding erkenden allen de wettigheid van de bijeengeroepen vergadering en de regtsgeldigheid van hare besluiten. Zonderling gedrag van Pruissen en zijne geunieërde Vorsten, daar zij gezamenlijk, onder Pruissen, een revolutionnair geconstitueerd, afzonderlijk Duitschland uitmaakten, welks vrije vestiging alleen reeds eene ontkenning was van de regten van den Bondsdag, dien zij evenwel erkenden door gehoor te verleenen aan de uitnoodiging van Oostenrijk, zijn voorzittend lid, en door aan zijne beraadslagingen deel te nemen.

De gewigtigste daad van het *plenum* van den Bondsdag was, ongetwijfeld, zijne wederoptreding op het politiek terrein en zijne verklaring, dat hij zich gereed hield om al de regten te doen gelden, die hem bij de Weener Congresacte verzekerd waren. Die verklaring was eene stap van onberekenbare gevolgen. Het was eene schrede nader aan het herstel der orde, wijl het regt krachtig genoeg bleek te zijn om zich, tegenover revolutionnaire aanmatigingen, weder als feit te doen gelden. Ook daarom nog was die verklaring van groote beteekenis, daar Oostenrijk, dien ten gevolge, weer in het bezit trad van zijne regten als eerste Staat van Duitschland.

Men gevoelt hoe moeijelijk dit alles voor Pruissen te verduren moet geweest zijn. Dàt dreigde dan het einde te worden van zijne revolutionnaire handelingen, van zijn bedelen om de hegemonie, van zijne rustelooze plannenmakerij, dat Oostenrijk zich weer aan de spits stelde van Duitschland, als president van den Bondsdag, en aan Pruissen geene andere dan de tweede plaats in Duitschland wilde toekennen! Welke vernedering in het aanschijn van gansch Duitschland, dat zich nog zoo levendig wist te herinneren die stoute beloften en verzekeringen, welke met der daad door de sarcasmen der gebeurtenissen zoo diep beschaamd werden! Het kon dan ook wel niet anders, of in de *plenière* vergadering moest Pruissen dan ten minste nog éene poging aanwenden om, zoo het dan al niet in Duitschland Oostenrijk verdringen en de plaats van Oostenrijk kon innemen, zich naast Oostenrijk aan de spits van Duitschland te handhaven. Vandaar het voorstel, om in het *plenum* tot eene reorganisatie van den geheelen Bondsdag over te gaan, wanneer slechts Oostenrijk zijne magt met Pruissen wilde deelen. Deze magtsverdeeling werd, vreemd genoeg! het *dualismus* der oppermagt geheeten. Dit voorstel kon echter geen bijval vinden; daar de Bondsdag niet kon gedoogen, dat ten aanzien van een zoo belangrijk punt als het Bondspræsidium eenige verandering tot stand werd gebragt, tenzij Pruissen alle banden verbrak die het aan de, helaas! pas geconstitueerde Klein-Duitsche Unie hechtte.

Het ware te veel gevergd van Pruissen, te willen dat het, bij de verwerping van zijn voorstel, aan de werkzaamheden van het *plenum* deel bleef nemen. Den 26 Julij van dit jaar riep dan ook Pruissen zijne gevolmagtigden van Frankfort terug; hunne collega's uit de Unie volgden onmiddellijk. Zoo handhaafde Pruissen zich dan aan het hoofd der Klein-Duitsche Unie; daartegenover bereidde de Bondsdag zich voor, aan zijne besluiten eene volledige ten uitvoerlegging te verzekeren.

In de eerste plaats magtigde de Bondsdag Oostenrijk, om de gezamenlijke Duitsche regeringen uit te noodigen een Engeren Bondsraad zamen te stellen, welke Engere Raad tevens uitvoerende magt van den Bondsdag zoude zijn. 9 van de 17 leden, waaruit toen de Bondsdag bestond, hadden voor dien maatregel gestemd; het waren: Oostenrijk, Beijeren, Saksen, Hanover, Wurtemberg, Keur-Hessen, het Groothertogdom Hessen, Denemarken wegens Holstein en de Nederlanden wegens Luxemburg.

In de tweede plaats verklaarde de Bondsdag zich gereed om de verpligtingen na te komen welke, krachtens de Weener-Congresacte op hem berustten, van namelijk door de kracht zijner wapenen tusschen beide te komen in die Staten, welker Vorsten niet bij magte bleken te zijn hun gezag door eigen middelen te handhaven. In dat geval verkeerde op dat oogenblik de Koning van Denemarken met betrekking tot Holstein, dat zich niet onderwerpen wilde aan het vredesverdrag, namens Duitschland, door Pruissen met Denemarken gesloten en door den Bondsdag geratificeerd en dat — hoe trouweloos! — in zijn verzet tegen Denemarken van Pruissens zijde ondershands, door de toezending van wapenen, krijgsamunitiën en zelfs door de toelating dat Pruissische officieren in de dienst traden der Hertogdommen, versterkt werd. Weinig tijds daarna werd evenzoo de gewapende tusschenkomst van den Bondsdag door den Keurvorst van Hessen ingeroepen, wien het regeren en de oefening van zijn gezag onmogelijk was gemaakt, doordien zijn parlement, om hem te *dwingen* zijn minister Hassenpflug weg te zenden, hem op systhematische wijze de goedkeuring van elk voorgedragen budget ontzegde. De Keurvorst zag teregt in, dat het inwilligen van dien eisch de vernietiging zou zijn van een zijner voornaamste praerogativen — en weigerde. Het budget daarop afgestemd zijnde, werd de Kamer ontbonden en, om den gang der zaken niet te stremmen, eene belasting uitgeschreven voor den tijd van een half jaar. Handelde de Keurvorst daarin constitutioneel? Blijkens de Keur-Hessische constitutie kan deze maatregel volkomen geregtvaardigd worden. Maar zoo die maatregel al eens minder constitutioneel ware — aan wien de schuld, wie had hem daartoe *gedwongen?* Gedwongen? daar de handhaving des gezags de eerste voorwaarde is van het welzijn der Staten.

Voor dat de Keurvorst van Hessen zich tot den Bondsdag, om zijne tusschenkomst te vragen, gewend had, was daar eene nieuwe, schoon niet onverwachte, moeijelijkheid gerezen van den kant van Pruissen. Teleurgesteld in zijne pogingen van een duurzaam dualismus te vestigen aan het hoofd van Duitschland, verklaarde het, in de laatste dagen van Augustus, in eene krachtig gestelde Nota, nimmer meer deel te willen nemen aan de verrigtingen van den Bondsdag en vorderde het dat, in vrije conferentien, over de toekomstige organisatie van Duitschland zou beraadslaagd worden. Het blijkt niet dat die vorderingen op dat oogenblik voor iets meer dan voor notificatie zijn aangenomen geworden. De Bondsdag ging althans, ondanks die Nota, voort zorg te dragen voor de ten uitvoerlegging der Bondsbesluiten.

Te dien einde werd een Bondscommissaris naar de Hertogdommen gezonden, om de eerbiediging van het vredestraktaat te eischen. Men weet hoezeer de onderhandelingen daarover gevoerd, in 't eindelooze gerekt werden. Middelerwijl kregen Oostenrijk, Beijeren en Wurtemberg in last, zelfs door het geweld der wapenen de ten uitvoerlegging der Bondsbesluiten te waarborgen. Daartoe verbonden zich de drie Vorsten van die Rijken te Bregentz, den 12 October ll., in eene taal, welke aan te hooren u verplaatste in de schoonste tijden van riddertrouw en christelijk moedbetoon.

Intusschen had zich toen reeds de toestand nog meer gecompliceerd door het aanzoek, dat de Keurvorst van Hessen bij den Bondsdag gedaan had, opdat deze hem in de oefening van zijn gezag beschermen zou. Aldus was Zuid-Duitschland geroepen de kracht van zijn zwaard te doen gelden in Holstein en Hessen, terwijl Pruissen, weggedoken in zijne Klein-Duitsche Unie, zelfs niet over de te nemen maatregelen geraadpleegd was. Dat was te veel voor de reeds zoo fel gegriefde eigenliefde van Pruissen. Hoe schitterend was niet zijne opkomst, hoe triomphaal en zeker van zich zelven was niet zijne taal en houding geweest in de eerste dagen der revolutie — en thans veroordeeld om werkeloos aanschouwer te zijn van de zegepraal der Oostenrijksche wapenen! dat kon niet! O welke teedere bezorgdheid legde Pruissen toen dan ook niet aan den dag voor de handhaving van het constitutionnele regeringsstelsel in Hessen — Pruissen, dat zelf met dat stelsel op de schreeuwendste wijze den spot had gedreven! Welke pogingen wendde zijn Koning toen dan ook niet aan bij Hanover, opdat het den doortogt der Zuid-Duitsche troepen naar de Hertogdommen zou weigeren! Toch bleven evenwel de krijgstoerustingen van Oostenrijk, Beijeren en Wurtemberg voortgaan. — De generaal von Radowitz, Pruissens eerste minister zijnde, was het echter te voorzien, dat die wapeningen van Pruissens zijde niet onbeantwoord zouden blijven.

Door eene van die plotselinge wendingen, waaraan men van Pruissen gewoon is geraakt, scheen het evenwel of dit gevaar eensklaps was voorbij gedreven en alsof Friedrich Wilhelm zou laten begaan. De stemming van den Koning andermaal meer vredelievend geworden zijnde, trad von Radowitz af en nam de graaf von Brandenburg zijne plaats in in den eersten ministerszetel. Wat daarop volgde is van te versche dagteekening om iets meer dan eene vlugtige aanstipping te behoeven. De Keizer van Oostenrijk had zich naar Warschau begeven bij den Keizer van Rusland; de graaf von Brandenburg werd daarheen ontboden. Men scheen in beginsel over het houden van vrije conferentien overeen gekomen te zijn. Doch naauwelijks was de bijeenkomst te Warschau afgeloopen, of de graaf von Brandenburg, de vrede-verkondiger van het Pruissische kabinet, sterft bijna plotseling. Toen heeft daar, bijna zonder motief, weder eene nieuwe omkeering plaats in het gemoed van Friedrich Wilhelm. Thans wil hij niet langer de handhaving van den vrede *quand-même*, maar beveelt hij krijgstoerustingen op de uitgebreidste schaal, om aan Oostenrijk het binnendringen van Keur-Hessen te beletten, op grond, dat daardoor *Pruissens eer* — Pruissens eer! — zou gekrenkt worden. Nu zal het dan oorlog worden? Men weet wel beter. Toen men elk oogenblik verwachten kon te vernemen dat Pruissen toch eenmaal aan zijn voornemen gevolg had gegeven, hoorde men dat de Minister von Manteuffel naar Olmütz gereisd was om daar met den minister von Schwarzenberg over de handhaving van den vrede te onderhandelen. Men werd het daar eens op de grondslagen welke men kent, en van welke het voorlarig zou zijn de reorganisatie en de pacificatie van Duitschland nu reeds te verwachten. Zooveel is zeker, dat wanneer Pruissen den revolutionairen weg niet verlaten en tot Oostenrijks beginselen van handelen niet wil terugkeeren, de te Dresden te houden conferentien evenmin een gunstig resultaat zullen opleveren, als zoo vele andere conferentien sinds drie jaren gehouden. Zoo Pruissen in zijne revolutionnaire aanmatigingen blijft volharden, dan mag men veilig aannemen, dat het thans zich slechts bezig houdt met het leveren van nieuwe bewijzen voor de hevige, doch niet onregtvaardige beoordeeling van *Pruissens politiek*, uitgesproken in eene brochure die dezer dagen te Berlijn het licht heeft gezien en welker slotsom aldus luidt;

»Het is onmogelijk, niet te zien dat Pruissen in de beide laatste zoo woelige jaren eene rol gespeeld heeft, waarvan de onregtvaardigheid niet door de belovenheid wordt opgewogen. Pruissen heeft niets afgewerkt noch tot stand gebragt. Het heeft niets dan halve bedoelingen aan den dag gelegd; geene dan halve-besluiten gene-

men; geene andere dan halve-maatregelen beproefd. Wat het den eenen dag opbouwde, dat wierp het den volgenden dag weder omver. Wat het met zijn gezag scheen bekrachtigd te hebben, dat heeft het later weder verloochend. In het begin heeft het ten minste toegestaan dat het Frankforter Parlement het Duitsche Keizerrijk instelde; en toch weigerde het de keizerkroon! het lokte den opstand uit; en later bestreed het dien met de wapens in de hand, in Saksen en in het groot-hertogdom Baden! het heeft de Unie ingesteld; doch heeft die later ook weder vernietigd! het heeft het voornemen te kennen gegeven om Duitschland tot eenheid te brengen; en het heeft in Duitschland verdeeldheid gebragt! het heeft eene onafhankelijke staatkunde begeerd; en het heeft zijne aanspraken onderworpen aan de willekeurige beschikking des Keizers van Rusland! het heeft zich gewapend; en het heeft den vrede gesloten! het is buiten den Duitschen Bond getreden; en het treedt er weder in terug!

»Wat heeft Pruissen bij al deze tegenstrijdigheden gewonnen? Wat heeft het ingeoogst bij die verwarring, waaruit schijnt te blijken dat geheel zijne staatkunde is geweest, die van geene de minste staatkunde te bezitten? Wat heeft het daarbij ingeoogst? — Verachting en haat!"

Het verhandelde in de zitting der Tweede Kamer van gisteren is ons te laat geworden, dan dat wij daarvan heden een verslag kunnen geven. Het zal in ons nummer van morgen volgen

---

MEMORIE VAN TOELICHTING,

gevoegd bij het Ontwerp van Wet *tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering.*

Vereeniging is zoowel de bestemming van het individu, als de grondslag der maatschappij. Vereeniging is de magtige hefboom, die, door zamenwerking der krachten van enkelen op één punt, groote gewrochten kan daarstellen.

Vergadering is het krachtigst werkende middel om het doel van iedere vereeniging te verwezenlijken.

Vereeniging en vergadering zijn alzoo bijna onafscheidelijke denkbeelden. Want, ofschoon eene vereeniging kan bestaan, waarvan de deelgenooten zich ten minste niet allen in vergaderingen ontmoeten, en eene vergadering dikwerf uit personen kan bestaan, die door geenen gemeenschappelijken band van vereeniging verbonden zijn, zoo openbaren zich echter de krachten eener vereeniging meestal in vergadering, zij moet uit haren aard daarnaar streven. Vereeniging en vergadering zijn dus, zoo al niet onafscheidbare, althans zeer verwante denkbeelden.

De Grondwet heeft beide derhalve met juistheid te zamen gevoegd. Maar het regt tot vereenigen en vergaderen heeft zij slechts kunnen erkennen, zij heeft het niet kunnen scheppen.

De Grondwet bevestigt alzoo de op den voorgrond geplaatste stelling, dat vereeniging in de menschelijke natuur ligt, dat de maatschappij door en voor haar is ontstaan, en dat geen maatschappelijke vorm dit regt mag inkorten verder dan de verwezenlijking van het staatsdoel vordert.

Dit gronddenkbeeld was, zoo ergens, hier waarheid, waar vrijheid van vereeniging althans niet minder dan elders bestond. Men zou dus bij de herziening der Grondwet niet ligt eene bepaling hebben voorgesteld en aangenomen, die de erkenning van het regt tot vereeniging en vergadering ten doel had, ware het niet dat de vroeger plaats gehad hebbende overdreven toepassing van de dit regt beperkende bepalingen des strafregts, bij den algemeenen aandrang naar bevestiging of uitbreiding van vrijheden, ook hier eene erkenning van dit natuurlijk regt wenschelijk had doen achten.

Uit deze beknopte ontwikkeling vloeit voort, dat het betrokken artikel der Grondwet ten doel heeft een natuurlijk regt als bestaande te erkennen en de daaromtrent heerschende strafregtelijke bepalingen door andere voorschriften te vervangen, die, zonder de vrije zamenwerking van individuele krachten te belemmeren, waarborgen tegen misbruik, in het belang van den Staat, moesten aanbieden.

De erkenning nu, dat het regt van vereeniging en vergadering een van de menschelijke geaardheid onafscheidbaar en daardoor natuurlijk regt is, brengt mede, dat zijne uitoefening in den regel vrij behoort te wezen, dat daartoe geen verlof behoort te worden gevraagd, en dat het misbruik alleen moet worden gestraft.

De wet, die de uitoefening van het regt tot vereenigen en vergaderen regelt, moest derhalve van beginsel *repressief* zijn. Alleen in enkele gevallen mogen overwegende redenen het preventief stelsel billijken.

Deze opvatting komt overeen met de beschouwingen der groote meerderheid van de leden der Tweede Kamer bij de beoordeeling van eene vroegere wets-voordragt omtrent dit onderwerp. Na de meest ernstige overweging heeft de Regering gemeend bij hare tegenwoordige voordragt dien weg te moeten volgen.

Na dit stelsel gekozen te hebben, heeft men een blik naar het buitenland geworpen, ten einde zooveel mogelijk voordeel te trekken uit de ondervinding van anderen. De uitslag van dit onderzoek is deze: De meeste pogingen, sedert de groote beweging van 1848 in verschillende Staten beproefd om aan dit allerwege òf gevorderd òf vrijwillig gegeven regt zoodanige regeling te geven, dat de vrijheid niet in losbandigheid ontaarde, zijn slechts uitdrukkingen van kortstondig voorheerschende denkbeelden. Nergens nog hebben zij genoegzamen wortel gevat, om eenigen waarborg van duurzaamheid voor zich te hebben; hier en daar zijn zij door noodwendige gelegenheidswetten al spoedig geheel of ten deele gewijzigd. In één woord, er is daaromtrent nog iets wankelends, iets onzekers, dat weinig vertrouwen ter navolging inboezemt. De meest geleidelijke regering is die der Beijersche wet van 1849; doch ook daarin heeft het preventive stelsel de bovenhand, en dit stelsel in eene wet heeft tegen zich, dat het goeden en kwaden gelijkelijk treft. Daardoor wekt het bij de goeden wrevel en onwil, zonder dat het tegen kwalijkgezinden eenen genoegzamen waarborg oplevert.

Het voorkomen van wanorde en van bij of door volksoploopen te vreezen misdrijven, is de taak eener waakzame en krachtige politie. Neemt men dus ten aanzien van dit onderwerp van wetgeving het repressive stelsel aan, zoo verklaart men zich tevens voor de onmisbaarheid eener dusdanige politie.

Engeland geeft daaromtrent het leerrijkste voorbeeld. Het is daarom vooral op de Engelsche wetgeving ten aanzien van volksvergaderingen en volksoploopen dat men het oog heeft gehad.

De eigenaardige economie der Engelsche wetgeving is zoodanig, dat hetgeen, naar Fransche en Nederlandsche denkbeelden van positief regt, in de eerste plaats zou moeten gezocht worden, namelijk eene staatswet, duidelijk de regten der burgers omschrijvende tot het vormen van vereenigingen en vergaderingen, juist nergens wordt gevonden, en ook niet noodig wordt geoordeeld. Alleen wat het regt van petitie betreft (en bij gevolg ook het regt om zich tot het opmaken van eene petitie te vereenigen), bestaat iets van dien aard in de bekende *Bill of rights*, bij de troonsbeklimming van Willem III afgekondigd.

De vrijheid van vereeniging en vergadering in Groot-Brittannie berust overigens niet op eenig wets-artikel, maar alleen op het algemeen aangenomen regtsbegrip, dat geoorloofd is al wat niet uitdrukkelijk bij de wet is verboden. Aan verbodswetten, meestal van repressiven maar ook enkele van preventiven aard, ontbreekt het daarom niet. Zij betreffen, *vooreerst*, de misdrijven door vereenigingen van personen of *in turbâ* gepleegd; *ten tweede*, de magt van de politie en der gewapende magt; en *ten derde* de eigenlijke preventive beperkingen der vrijheid van vergadering of genootschappelijke vereeniging. In het kort, vereenigingen en vergaderingen zijn, naar Engelsch regt, vrij en geoorloofd, mits zij geen staatkundig karakter hebben, en ook deze nog, zoo slechts hunne besturen en reglementen niet geheim worden gehouden. In alle gevallen echter is het lokaal onderworpen aan de goedkeuring en het toezigt der overheid.

Alle vergaderingen worden naar Engelsch regt misdadig, als zij gewapend zijn, als zij strafbare handelingen zich ten doel stellen, veel meer zoo zij die tot uitvoering brengen, als zij schrik of dwang willen verwekken, als zij haat of verachting jegens de Regering veroorzaken, en als zij bijeen blijven na sommatie.

De politie kan tusschen beide treden, vooreerst, gelijk ieder burger, om misdadigers op heeter daad aan te houden; wijders als gebruik makende van haar gezag om de goede burgers op te roepen ten einde de oproerige beweging te keer te gaan, en eindelijk tot hulp der burgerlijke overheid met of zonder de militaire magt.

De burgerlijke overheid kan de hulp der goede burgers inroepen, sommeren om uiteen te gaan, en de militaire magt requireren.

Als beginsel staat daar te lande alzoo op den voorgrond: vrijheid van vereeniging en vergadering; niet rustende op eenige wetsbepaling of vergunning, maar erkend, als in den aard der zaak gelegen.

Tegenover dat beginsel van vrijheid staat dat eener krachtige beteugeling, niet om haar gebruik, maar om haar misbruik dadelijk en met de meeste klem en kracht ten allen tijde te kunnen bedwingen en straffen. Dit is er inderdaad het eenige voorwerp van wetgeving. De middelen van beteugeling zijn van zeer bijzonderen aard. De kracht der politie buitengewoon sterk.

Het gemeene regt toch en de jurisprudentie in Engeland brengen mede, dat ieder burger geregtigd is, eigener gezag strafbare zamenscholingen en oproerige bijeenkomsten uiteen te drijven, of de deelnemers en bedrijvers daarvan vast te houden en bij den magistraat te brengen. Zelfs soldaten mogen dit uit eigen beweging doen, maar een gewapende troep kan alleen op requisitie van de burgerlijke overheid tusschen beide komen.

Volgens eene acte van Willem IV (Stat. 2, cap. 41) kan ieder magistraat, zoo dikwerf er ook slechts begin of waarschijnlijkheid van oproer, ongeregeldheid of opstand is, elken aanwezige oproepen om bijstand te bieden tot het onderdrukken van zulke misdrijven. Op het weigeren of niet verleenen van hulp zijn bij die wet straffen gesteld. Zoolang geen hoogere autoriteit ter plaatse is verschenen, komt dit regt tot inroepen van hulp aan iederen *constable* der politie toe.

Twee vrederegters met den sheriff of onder sheriff kunnen volgens eene nog vigerende wet van Hendrik IV, de manschap van een geheel graafschap oproepen, om eene vergadering van oproermakers uiteen te drijven en hen te arresteren.

In gewigtige en gevaarlijke gevallen wordt de wet, bekend onder den naam van *riot-act* (George I, Stat. 2, cap. 5) toegepast. Daarbij is bepaald, dat indien eenige personen, ten getale van twaalf of meer, onwettig en oproerig zijn vergaderd tot verstoring der openbare orde, en door een of meer vrederegters of sheriff, onder-sheriff en andere hoofd-officieren van justitie en policie zijn aangemaand om uiteen te gaan, bij proclamatie in naam des Konings, en in den vorm nader bij die akte omschreven, — zij, die een uur na zoodanige proklamatie bijeenblijven, zich schuldig maken aan *félonie* en strafbaar zijn met den dood. Het gebruik brengt mede, dat eerst na zoodanige aanmaning bij proklamatie, de burgerlijke overheid de tusschenkomst der militaire magt inroept.

Met deze verschillende bouwstoffen onder de hand, heeft men getracht dit uiterst moeijelijk onderwerp overeenkomstig onze behoeften te regelen.

De algemeene bewoordingen der Grondwet en de geschiedenis van het ontstaan van haar 10de artikel raadplegende, heeft men gemeend, dat de regeling niet bij uitsluiting staatkundige vereenigingen en vergaderingen betrof, maar alle zonder onderscheid, voor zoo verre daaromtrent niet reeds wettelijke voorzieningen bestonden, die geene veranderingen schenen te vorderen.

Dit is vooreerst het geval met alle vennootschappen van koophandel, en met de burgerlijke maatschap, die daarom, bij art. 15, uitdrukkelijk buiten de tegenwoordige regeling zijn gesloten.

Eene andere vraag was, of de regeling der uitoefening van het regt van vereeniging ook eenige wijziging noodzakelijk maakte der bepaling van art. 1690 Burgerlijk Wetboek, waarbij de kenmerkende eigenschappen zijn aangegeven van vereenigingen, die de wet als zedelijke ligchamen erkent, en die door die erkenning de bevoegdheid verkrijgen, om even als bijzondere personen burgerlijke regten uit te oefenen.

De onderwerpen zijn zeker ten naauwste verwant en als in elkander vloeijende; want, volgens de bedoelingen der Grondwet moet de tegenwoordige wet, als beginsel vooropstellende, dat iedere vereeniging der ingezetenen geoorloofd is, die met de openbare orde bestaanbaar is, de grenzen aanduiden, waar die bestaanbaarheid ophoudt, en van waar dus vereenigingen, hetzij van den aanvang, hetzij bij voortgang, beginnen onwettig te worden; terwijl art. 1690 burgerlijk Wetboek eveneens ten doel heeft, om de kenmerken aan te duiden, die vereenigingen op de regten van zedelijk ligchaam kunnen doen aanspraak maken.

Wanneer men echter de zaak meer van nabij beziet, dan zal men bevinden, dat het gebied, waarover zich deze wet bewegen moet, verschillend is van dat, waarover zich art. 1690 Burgerlijk Wetboek uitstrekt, en dat het daarom bedenkelijk mag worden geacht, bij deze wet eene wijziging van art. 1690 voor te stellen, al ware dusdanige wijziging overigens wenschelijk.

Indien men toch de geschiedkundige wording van den Xden Titel van het IIIde Boek van het burgerlijk Wetboek, en inzonderheid van art. 1690 nagaat, dan ziet men, dat de wetgever tweederlei inrigtingen heeft voor oogen gehad, waaraan hij het karakter van zedelijke ligchamen heeft willen toekennen, te weten, zoodanige corporatien, stichtingen of instellingen, die, door staatsbelang geboren, in hun bestaan zelf het bewijs hunner wettigheid medebrengen, en zoodanige vereenigingen, die, uit het bijzonder belang ontstaan, alleen dan aanspraak op wettigheid kunnen maken, wanneer zij aan zekere voorwaarden voldoen. Beide deze, zoozeer verschillende instellingen, zijn daar onder denzelfden naam van *vereenigingen* vervat; uit het oogpunt van het burgerlijk regt is tegen die gelijke naamsbestempeling niets in te brengen, omdat het daar slechts de regeling der burgerlijke regten van zedelijke ligchamen geldt, en de in aard en oorsprong zoozeer verschillende instellingen uit dat oogpunt volkomen op dezelfde lijn kunnen worden gesteld.

Maar de tegenwoordige wet heeft alleen die vrijwillige verbindtenissen der ingezetenen tot gemeenschappelijke zamenwerking voor oogen, die als uitvloeisels van het grondwettig erkende regt van vereeniging moeten worden beschouwd; zij heeft niets met die instellingen te maken, die door staatsbehoefte en staatsgezag zijn ontstaan, en daarom oneigenlijk vereenigingen worden genoemd.

Ofschoon nu het tegenwoordige wets-ontwerp, indien het tot wet wordt verheven, teregt zal kunnen worden ingeroepen wanneer het de vraag mogt gelden of deze of gene vereeniging, die beweert als zedelijk ligchaam te kunnen worden beschouwd, een wettig aanzijn heeft, en de eenigzins onduidelijke uitdrukkingen van het 2de lid van art. 1690 misschien later, ook in verband met deze wet, eenige meerdere verduidelijking of strengere bepaling zullen vorderen, zoo heeft men echter gemeend zich van de wijziging eener burgerregtelijke bepaling te moeten onthouden ter gelegenheid eener wet die voornamelijk ten doel heeft, om het misbruik van zekere staatkundige regten door policie-voorzieningen of strafbepalingen voor te komen of te beteugelen.

Door deze meer algemeene beschouwingen vertrouwt de Regering het standpunt te hebben aangewezen, waaruit zij dit gewigtig onderwerp heeft beschouwd. Ten einde het gekozen standpunt nog meer te doen uitkomen en tevens de duidelijkheid te bevorderen, heeft men het nuttig geoordeeld, dit wets-ontwerp in twee afdeelingen te splitsen, — de nadere toelichting van den inhoud van ieder dezer afdeelingen zal deze Memorie voltooijen. *(Wordt vervolgd.)*

Uit de heden per O. I. Overland-mail aangebragte Javasche Couranten, loopende tot 28 October, ontleenen wij korteling het volgende:

In de residentien Madrioen en Kedirie hebben aardbevingen plaats gehad. Des avonds van den 4 October is het stadhuis te Samarang door een hevigen brand geheel in den asch gelegd. Ook zijn vele archieven daarbij vernield.

De Chinezen van Montrado hadden zich op nieuw op den grooten berg van Pamangkat genesteld; de kongsie Taybong spoorde de bevolking aldaar tot wraak aan over de geleden nederlaag. De gisting was nog zeer groot.

Aangaande den toestand der gekwetste officieren en manschappen luiden de berigten gunstig.

Betreffende den stand der produkten verneemt men, dat de aanhoudende droogte veel vrees doet voeden voor den oogst van Suiker en Indigo. Ook de Koffij en de Rijstkultuur moeten veel geleden hebben. Van de Tabak liet zich mede niet veel goeds voorspellen.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Woensdag 13 December.

In deze zitting is besloten de beraadslagingen over Hoofdstuk V der staatsbegrooting voor 1851, Binn. Zaken, te houden na die over hoofdstuk, kolonien.

Daarna is beraadslaagd over hoofdstuk IX B, finantien, hetwelk met 53 tegen 8 stemmen is *aangenomen*.

Avondzitting van Woensdag 18 December.

Aan de orde is de beraadslaging van Hoofdstuk X (*Oorlog*) De vergadering gaat in comité generaal over.

Ten kwart voor 10 ure wordt de zitting wederom openbaar en is de discussie over de algemeene strekking van het Xe Hoofdstuk aangevangen en voortgezet tot en met art. 16. — Morgen ochtend ten 11 ure voortzetting.

In den loop der discussien is gebleken dat in comité mededeelingen zijn gedaan, door de Ministers van Oorlog en van Buitenl. Zaken; dat die mededeelingen aan twee sprekers niet hebben voldaan voor zoo ver het de rede des Ministers van Buitenl. zaken betrof Hij had geen inlichtingen gegeven welke strekken konden tot juiste waardering van een zeer gewigtig punt. Ze zouden dan ook, ofschoon met leedwezen, hunne stem aan het Hoofdstuk van Oorlog, weigeren. Dit werd zeer betreurd door den Minister van Oorlog die nu twee stemmen (de heeren Metman en v. Akerlaken) moest missen, omdat een ander minister, naar hunne zienswijze, niet goed of niet volledig inlichtingen had gegeven.

Heden heeft de Tweede Kamer Hoofdstuk X der begrooting (*Oorlog*) met 49 tegen 14 stemmen aangenomen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 December. De huidige zitting der Wetgevende Vergadering was zeer onbelangrijk. De behandeling der wet op de hypotheken wordt voortgezet. Aan den heer Pascal Duprat wordt verlof gegeven den minister van binnenlandsche zaken Zaturdag e. k. te morgen interpelleereren, omtrent de authorisatie verleend aan verschillende loterijen, waarin gouden staven enz. verloot worden.

— De verkiezings-wet van 31 Mei, vooral in de toepassing op de verkiezing van een President der Republiek in 1852, begint de menigte bezig te houden.

— Men verneemt dat de minister van marine zijn ontslag heeft ingediend.

— Het dagblad *Le Pays* zal als feuilleton de gedenkschriften der gravin van Landsfeld mededeelen.

— In de hoofdkerk te Angers is het graf ontdekt van den bisschop Claude de Rueil, vroeger aalmoezenier van Hendrik IV, die in 1649 overleed. Het gedenkteeken, dat voor dezen weldadigen man opgerigt, doch door het wandalisme der omwentelings-gezinden verwoest werd, zal in zijn vorigen luister worden hersteld.

— Mazzini zou te Genua zijn aangekomen, met een millioen der in Engeland geopende leening.

— De brieven en dagbladen uit Madrid zijn niet aangekomen.

ENGELAND.

LONDEN, 16 December. De heer Wyndham Goold is te Limerick tot lid van het Parlement verkozen.

— Sir J. E. Tennant, laatstelijk secretaris van Ceylon, zal, zegt men, benoemd worden tot gouverneur van St. Helena.

— Volgens de per Overlandmail ontvangen berigten uit Britsch-Indie was de ambassadeur van Nepaul te Bombay aangekomen. De Engelsche oorlogsstoomboot *Nimrod* is vergaan. De geruchten dat de Affredies een inval in de koutdistrikten op de grenzen van Kohat gedaan hebben, bevestigen zich niet.

— Volgens berigten uit Lissabon had de bank van Oporto 400 contos op onderpand van Lissabonsche bankbilletten voorgeschoten. Op den 3den was van gouvernementswege eene massa ingetrokken papier in het openbaar verbrand.

— Er is reeds een uittreksel ontvangen van de boodschap, die de President der Unie op dien dag te Washington tot de beide huizen van het congres der Vereenigde Staten heeft gerigt.

DUITSCHLAND.

KEULEN, Volgens berigt uit Kassel, is generaal von Peucker reeds in deze Keurvorstelijke residentie aangekomen. Graaf Rechberg, de bondscommissaris, heeft thans inderdaad het Keurvorstendom verlaten.

— Uit Munchen wordt geschreven, dat men aldaar een druk verkeer waarneemt tusschen de aan het Beijersche hof geaccrediteerde gezanten der Duitsche Staten van den 2den en 3den rang en den heer v. der Pfordten, minister van buitenlandsche zaken.

BERLIJN, 17 Dec. Naar men verneemt zal Generaal von Thümen zich als Pruissisch commissaris naar Sleeswijk-Holstein begeven.

WEENEN, 14 December. Gisteren gaf de Keizer weder eene openbare audientie, op welke verscheidene deputatiën uit Hongarije verschenen, die door den Keizer in de landstaal beantwoord werden.

— De maarschalk Radetzky vertrekt morgen naar Verona.

ITALIE.

Te Rome heerscht veel misnoegen wegens het vertrek van het 1e bataillon Fransche jagers.

Z. H. heeft zijne toestemming gegeven dat het nieuwe wees- en armhuis voor behoeftige knapen van den lageren stand, dat onlangs in het voormalig kloostergebouw Santa Prisca is opgerigt door de zorgen en de milddadigheid des H. Vaders en eenige vrome kapitalisten, een gedeelte van zijne fondsen aanwende tot het koopen van 10 aktiën van den ontworpen spoorweg van Rome naar de Napelsche grenzen.

De Sardinische Kamer van Afgevaardigden heeft in hare zitting van den 11 dezer met 102 tegen 12 stemmen, het wets ontwerp tot het oprigten van een nationaal gedenkteeken voor Karel-Albert aangenomen.

BELGIE.

BRUSSEL, 18 Dec. De senaat heeft heden eenige commissien benoemd tot het onderzoek van ingekomen wetsontwerpen. De Kamer van Vertegenwoordiging heeft een lid van de rekenkamer verkozen, t. w. den heer Jacques; de geldigheid zijner verkiezing wordt evenwel betwist

— Vrijdag ll. werd aan de oevers van de Ourthe een wild zwijn geschoten van 200 pond.

— Wegens den hoogen waterstand der rivieren, is men op nieuw beducht voor overstrooming.

— Heden verhaalt men dat bij het ongeluk eergisteren nacht op den Noorder spoorweg voorgevallen, niemand is omgekomen; dat 3 persoonen doodelijk., en 7 à 8 zwaar gekwetst zijn; velen hebben er kneuzingen bekomen. Men zegt dat de waggon, die dwars op den weg stond en het ongeluk veroorzaakt heeft, door een rukwind van een dwarsweg op de rails was geschoven.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 19 December

BEVALLEN (16 Dec.): M. E. de Neff, geb. Pen, D. - B. M. Genzel, geb. van den Berg, Z. - J. H. Broekman, geb. Bosch. - J. J. Everts, geb. van Diest. — (17 Dec.): S. P. J. A. Fabricius, geb. Casteleyn, Z. — (18 Dec.): J. M. Utermark, geb. Decker, D. - L. J. 's Jacob, geb Vrolik, D.

OVERLEDEN (14 Dec.): Marg. Gemke, geb. Besemer, 60 j. - Dirk Broens, 39 j. — (15 Dec.): A. G. eelen, wed. J. van den Akker, 91 j. — (16 Dec.): A. N. Merkelbach, 16 m. — (17 Dec.): J. S. Heemskerk, 15 m.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

	pCt.	18 DEC. 4½ u. gebl	19 DEC.	4½ u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch à	2½ pCt.	56 5/16	56 11/16	56 13/16	56¾
Dito Dito	3	66 11/16	66 11/16	66 13/16	66 15/16
Dito Dito	4	87 7/16	87⅜	87½	87⅜
Dito Obligatien O. I.	4	86½	86 7/16		
Amortis. Syndic.	3½	88⅛			
Handel-Maatschappij	4½	110	109¾	110	
Aand. Rijn-Spoorweg			90		
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch en Volksv		47	46⅞	46 15/16	
FRANKRIJK, Obligatien	3	54 1/16	53⅞	53 15/16	53 15/16
SPANJE bij *Ardoin* £ 85	5	12 5/16	12⅞	13	12⅞
Dito Dito » 510		13¾	13⅛	13 5/16	13 3/16
Dito Onbep. Stukken		12¾	12 9/16	12 [illegible]/16	
Dito	3	39⅛	39⅛	39½	
Dito Binnenl. 2400 P.		33 [illegible]	33 5/16	33 7/16	33⅜
Coup. *Ardoins*		8 5/16	8 5/16	8 5/16	
Passive		3 5/16			
Fransche Uitgest		4¼	4⅛	4¼	
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu	4	35¾	35⅞	35⅝	
Dito Dito		35⅛	35¼	35 5/16	35¼
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	104⅛	104¾	104⅛	
Dito dito 1828 en 1829		103⅞	103⅞		
Cert. bij d°. 1831 en 1833		94	93¾		
Dito	4½	93 11/16	93½		
Dito bij *Hope* & C°.	4	86⅛	86⅛		
Dito bij *Stieglitz en C°.*		85¾			
Dito bij d. 5de Serie	4	85½			
Cert. te Hamburg	5		90½		
Inschrijving in Assignat.	6	63¾			
Cert. van dito		64½	64½		
POLEN, Aand. à fl. 500					
Dito met Lot. » 300					
AMERIKA, Bank-Actien			3		
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50	f				
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	71⅝	70¾	71⅛	71
Dito Nieuwe	2½	38	37¼	37½	
Dito Nieuwe	5	76⅝	75⅞	76½	75⅞
Ween Bank bij *Goll en C°.*					
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 500	f				
Nieuwe dito » 250		262			
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	89	89		
Dito Leening 1843	5				
Dito £ 200					
PERU		80½			
MEXICO	5	33 3/16	33½	33 1/16	33⅝
VENEZUELA 6 pCt. nu	4	33	32½		
NEW GRENADA 6 pCt. nu	1½	18¾	18½		
ECUADOR		3¾	3½		
Coup. Ecuador	f				
» Grieken		3 9/16			

Peru uitg 36½, ⅝. Grieken £ 500 3, 1/16; onb. 2¾; Denem. 98⅝. — Holl. fondsen over het geheel zeer vast. Van Spaansche was de handel in Ardoins en Coupons wederom zeer uitgebreid, ofschoon de koersen sinds gisteren weinig verschilden. 3 pCts. Binnenl. prijshoudend; de overige vreemde fondsen bij onbelangrijke handel meest alle iets flaauwer Zuid-Amerik. fondsen insgelijks tot verlaagde koers aangeboden.

Ardoins in Coupons bleven laat beurs door eenige verkoopen iets lager dan gisteren.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pc., Prolongatie 2½ pc., Disconto 2 pc.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56; Zigt Parijs 56⅛. 2/m. Londen 11,67½; Zigt Londen 11,72½; 2/m. Hamburg 35 1/16; Zigt Hamburg 35⅜; 3/m. Lissabon 41; 3/m. Porto 41; 2/m. Petersburg 1,82.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 18 Dec. Belg. leen. 2½ pc. 49¾; 5 pc. 97¼; 1840, 5 pc. —; Spanje Ard. 5 pc. 12⅜; Binnenl. 3 pc. 33 11/16; Coupons —; Rom. Leening 76¼.

PARIJS, 17 Dec. Fransche 3 pc. 57,20; 4 pc. 73,50; 5 pc. 95, —; 5 pc. N. —, —; Schatk. 4,75; Bank-Actien 2325, —; Belg. 1840, 5 pc. 99; 1842, 5 pc. 99; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. 98,50; Spanje, Buitenl. 3 pc. 39½; Binnenl. 3 pc. 34⅜; Holl. 2½ pc. 59½; Piemont 1834 965, —; 1849 —, —; Haïti —; Portugal 5 pc. —; Rom. Leening, 76.

LONDEN, 17 Dec. Cons. kont. — a —; op tijd 96¾ a 96⅞; Braz. 87 a 88; 1839/39 86 a 87; 1843 86 a 88; Den. 3 pc. 77 a 79; N. L. 5 pc. 101 a 102; Ecuador 3¾ a 4; Gren. 17¾ a 18½; Uitgest. 4 a 4½; Mexico 36¼ a 36½; Peru 4 pc. 82 a 82½; Uitgest. 36½ a 37; Portugal 5 pc. 84 a 86; 4 pc. 34½ a 35; 3 pc. 35 a 36; Rusl. 1822, 5 pc. 109 a 110; (N.) 4½ pc. 97⅛ a 97⅜; Spanje 5 pc. 18⅝ a 18⅞; 3 pc. 40 a 40¼; Coupons — a —; Passive 3⅝ a 3⅞; Holl 2½ pc. 58¾; Rijn-Spoorweg £ — a —; Venez. 31 a 32; Uitgest. 11¼ a 11¾.

WEENEN, 16 Dec. Met. 2½ pc. —; 4 pc. —; 4½ pc. 82½; 5 pc. 94⅝; Bank-Actien 1146; Lot. fl. 500, —; id. fl. 300, —.

BERLIJN, 17 Dec. Schuldbr. 3½ pc. 84¾ a —; Loten 120½ a —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 89¾; Pools. 4 pc. 77¾ a —; Loten fl. 200 —; id fl. 300 135¾; id. fl. 500 79⅞.

HAMBURG, 17 Dec. Rusl. Eng. Leen. —; Stiegl. 4 pc. 85; Spanje, Ard. 5 pc. 11¾; Binnenl. 3 pc. 31¾.

FRANKFORT, 17 Dec. Met. 5 pc. 74¾; 4 pc. 57; 2½ pc. 39; Bank-Actien 1079; Darmst. Loten fl. 50 76½; id. fl. 25 27½; Badensche Loten fl. 50 52; id fl. 35, 30⅞; Nassausche 25¼; Holl. 2½ pc. 56¾; Werk. Sch. 4 pc. 87; Sijndic. 3½ pc. 87.

HANDELSBERIGTEN.

(PER OVERLANDMAIL).

Batavia, 19 *December*, 1850.

INVOER. — *Manufacturen*: In Lijnwaden hebben slechts weinige aanzienlijke verkoopen plaats gehad, welke dan ook hoofdzakelijk uit een paar juist aangekomen ladingen Engelsche goederen hebben bestaan, die ten gevolge der gunstige stemming onzer markt voor witte en ongebleekte goederen dadelijk tot verhoogde prijzen werden gerealiseerd. Van Hollandsche Calicots en Maddapollams is de aanvoer zeer beperkt gebleven, en bepaalde zich tot eenige aanvoeren bij de Factory, welke dadelijk van de hand werden gezet, zoodat thans hoegenaamd geene Maddapollams meer in de eerste hand aanwezig zijn, en ook de voorraad van Ruw bijzonder gering mag worden beschouwd. Naar beide artikelen bestaat zeer veel vraag, en zoude men op het oogenblik, nu de Factorij van Maddepollams geheel ontbloot is, waarschijnlijk wel *f* ½ boven onze noteringen kunnen maken. Ook naar Calicots en Maddapollams van Engelsch fabriekaat blijft de vraag aanhouden. Hetzelfde is het geval van Engelsche ongebleekte en gebleekte Longcloth, die thans vooral in het gebleekt in de breede soorten bijzonder gezocht zijn; ook hiervan zijn de verkoopen tamelijk aanzienlijk geweest, en blijft nog steeds vraag bestaan.

Metalen: De laatste aanvoer van Zweedsch IJzer, bestaande uit 9217 staven, is verkocht à *f* 11⅜, terwijl een partij Eng. Staafijzer werd geplaatst a *f* 7. Bladkoper is door nieuwe aanvoeren voortdurend gedrukt. Naar Lood was eenig vraag en werd een partijtje in blokken *f* 15½ genomen.

Boter flaauw; nieuwe Grasboter wordt gehouden op *f* 8½ doch zijn zelfs puike merken a *f* 7½ gedaan. *Kaas*: Voor puike kwaliteit met moeite *f* 8 te bedingen.

Meel iets vaster en werd een partijtje van 50 vaten gedaan a *f* 24.

UITVOER — *Koffij*. Te Padang heeft het gouvernement eene veiling gehouden van 20,000 pik. op den laatsten Augustus. Daarvan zijn 12 pik. verkocht van *f* 17,05 tot 17,45 in kavelingen van 200 pik., de volgende 50 pik. werden opgehouden tot *f* 17,40, den volgenden dag is voor 4,000 pik. te vergeefs *f* 17,45 geboden; het gouvernement aldaar heeft te kennen gegeven, bij dien lagen stand in de eerste drie maanden geene veiling te zullen houden. Te Soerabaya werden 500 Koffij pik. gedaan a *f* 23. Te Samarang is gedaan voor aankomst der mail 1,500 pik. a *f* 23 en na het arriveren der mail 8,000 pic. van *f* 22 tot 23 naar kwaliteit, benevens 4,600 pic. W.-Ind. bereiding a *f* 25. Te Batavia werden gedaan 800 pic. Padangsche a *f* 24, en 200 pic. Buitenzorgsche a *f* 23,75. Wat de vooruitzigten betreft voor den oogst van het volgende jaar, heeft het volslagene gemis van regen op de lage gronden, nadeelig gewerkt, de bloesem heeft zich tot knop gezet, doch de knop verdroogt, en doet een misgewas voorzien. Op de hooge gronden zijn de vooruitzigten minder treurig, doordien de zware daauw het gemis van regen aldaar eenigermate heeft vergoed.

Suiker blijft bij voortduring zeer gewild, zoodat al de ter markt komende partijen spoedig koopers vinden; men besteedde alhier voor 1800 pikols N°. 10 *f* 10⅛ en voor N°. 16/17 *f* 14, terwijl in de laatste dagen zelfs *f* 10,75 voor N°. 9 is betaald. Te Soerabaija en Samarang werden vele verkoopen tot *f* 13,50 voor N°. 16 gesloten en zoude men welligt moeijelijk tot dien prijs meer teregt komen

Rijst. De vooruitzigten op den volgenden oogst zijn ook voor dit artikel zorgwekkend, daar door volstrekt gemis van water in de meeste waterleidingen, de aanplant voor den volgenden oogst, op de meeste plaatsen nog niet heeft kunnen geschieden, en men met grond bevreesd is dat de tijd te ver verstrijkt om te kunnen inoogsten voor de maand Mei des volgenden jaars; in het laatst van April of begin van Mei valt gewoonlijk de Balasangie (een insekt) op te sawa-velden, en wanneer de paddie alsdan nog te veld staat is de halm meestal in eenen enkelen nacht van graan berooft. De afvoer van dit, zoowel als van alle andere producten is door lagen stand der rivieren uiterst moeijelijk.

Te Batavia zijn de volgende afdoeningen bekend:

500 koijang blanke Java a *f* 138, 100 koijang dito dito Bekassie nard *f* 145; 250 koijang dito dito dito à *f* 146; 25 koijang *Pamanoekan* à *f* 145; 110 koijang bijsoort Indramajoe à *f* 155; 500 koijang Indramaijoe Tafel-Rijst met zakken à *f* 180, 120 koijang Kandanghauwer eerste soort Tafel-Rijst met zakken à *f* 180, en 150 koijang à *f* 190. Thans wordt eerste soort Tafel-Rijst gehouden op *f* 200, en zoude zelfs daartoe momenteel niet te koop zijn.

Nagelen. De aangekondigde gouvernements-veiling van 400 pik., is onbepaald uitgesteld; zoo men wil door gebrek aan disponibele voorraad.

Peper. Hiervan zijn 400 pik. à *f* 14 gedaan; terwijl eene partij van 1500 pik., zoo men beweert, tot dien prijs op levering is verkocht.

Cassia Vera werd voor aankomst der Mail eene partij afgedaan à *f* 17. Na aankomst der Mail is *f* 17,50 zelfs besteed, doch thans niets aan de markt.

50 pik. *Gom Dammer* werden tot *f* 16 verkocht en tot dien prijs

zijn nog koopers te vinden. Voor *Gom Elastiek* is *f* 17 besteed.

Tabak. De eenige te Samarang nog aanwezige partij van 400/m. uit den oogst van het vorig jaar, die men dacht dat voor rekening van den eigenaar naar Holland zoude geconsigneerd worden, is deze maand verkocht tot geheim gebleven, en zoo men zegt, hoogen prijs.

Indigo. De vooruitzigten voor dit artikel zijn door de steeds aanhoudende droogte allertreurigst. De nog niet afgewerkte verwstof der laatste oogst is door gebrek aan water geheel verloren te achten, en er is tot geen prijs hoegenaamd te koop. Men kan het door verschillende huizen gedaan bod van *f* 3,40 en *f* 3,50 voor eerste kwaliteit als nominaal beschouwen, daar er zoo goed als zeker, weinig of niets meer van den tegenwoordigen oogst teregt komt. Ook de jonge looten der plant voor den volgende oogst hebben geweldig geleden, en der zaakkundige planters vreezen dat ook de volgende oogst verloren zal zijn, zoo er geen spoedige weers-verandering plaats vindt.

Arak. De gelegenheid tot afscheep van dezen Spiritus heeft tot eenige verkoopen aanleiding gegeven, die tot *f* 55 werden gesloten. Hierdoor zijn ook eenige ledige leggers tot *f* 28 à *f* 30 geplaatst.

Huiden buitengewoon willig, en worden te Samarang met *f* 170 gretig betaald. In Sourabaya geen voorraad en enkel op levering bij contract te koopen.

Tamarinde zonder voorraad; voor een klein partijtje te Batavia werd vergeefs *f* 8 geboden.

SCHEEPSVRACHTEN.

In weerwil van de vele scheepsruimte, welke in het begin der maand werd aangeboden, heeft de koers der vrachten geene vermindering ondergaan, en neigt zelfs op dit moment naar eenige verhooging, hebbende meest alle schepen eene bestemming bekomen. De *Ardjoeno* laadt voor Amsterdam 105 leggers Arak à *f* 110, Huiden voor *f* 115, Rijst voor *f* 75 en Suiker voor *f* 80. De *Graafstroom* laadt te Samarang 5000 pic. Koffij, zoo men wil voor rederij-rekening, en Suiker te leveren in Amsterdam à *f* 85. De *Maria* laadt voor Amsterdam Rijst en Tabak à *f* 75, Koffij en Suiker à *f* 80. De *Dankbaarheid* moet lossen te Samarang en Sourabaija, en is zoo verre ons bekend is nog zonder bestemming. De *Catharina Maria* laadt te Samarang Koffij en Suiker à *f* 80. De *Maximiliaan Theodoor*, *Claudius Civilis* en het Bremerschip *Leontine* vertrekken naar China. De *Vier Gebroeders* in ons vorig berigt gemeld als in lading naar Holland, vertrekt ten gevolge der in Holland gesloten charterpartij, naar Triest. De *Sara Alida Maria* laadt voor eigen rekening. De *Margaretha Ida* wordt grootendeels voor reederij rekening beladen. *The Riffleman* is ter bevrachting aangeboden. Het Amerikaansche schip *Alkmaar* ligt in lading voor Rotterdam. Het is de eerste vreemde bodem, die in de hoop dat bij deszelfs arrivement in Nederland, de nieuwe scheepvaartwetten reeds zullen in werking zijn, een vervrachting heeft gesloten volgens Hollandsche usance, en de afladers het verschil in regten waarborgt, bij eene onverhoopte teleurstelling desaangaande. Tot heden werden aangenomen 250 leggers Arak à *f* 112 en *f* 100 pik Rijst à *f* 73, zonder meer. Het Zweedsche schip *Aurora*, en de Engelsche schepen *Panthea* en *Express* zijn zonder bestemming. Het Deensch schip *Fylla* laadt voor Kopenhagen, en het Nederlandsch schip *d'Elmina* voor Nederland.

ROTTERDAM, 18 Dec. Heden zijn in veiling verkocht 416 kisten gedroogde Ambrikozen tot *f* 15 a 16½, 24 balen Anijszaad tot *f* 22 a 23, 10 balan Alisari tot *f* 21½ en 10 zakk. Galnoten tot *f* 56¾ a 57¼, alles aangevoerd van Syrie per Harmonie.

Heden zijn afgedaan 31 vn. Maryland Tabak, per Garonne, 26 vn. dito per Generaal Washington en 26 vn. dito per Asia.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 18 Dec. Gerst. 131/2 a Koersche *f* 134 kont., 135 6 w. — Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 10; Jenever *f* 13,50, ½ Amst. Proef *f* 14,75; zonder de b. elasting.

LONDEN, 16 Dec. SUIKER. In vreemde soorten ging weinig om, maar de houders willen niet afgeven dan tot volle prijzen. — *Geraffineerd.* De koersen souteneeren zich; maar de consumptie is niet genegd tot koopen; bruine Lompen werden betaald 51 s.; Gestampte wordt niet lager genoteerd, maar er zijn weinig koopers; Engelsche Gestampte gelden 23 s 6 d. a 30 s. per cnt.

KOFFIJ. De houders zijn ferm en brengen slechts weinig ter markt; de handel voor consumptie en uitvoer blijft beperkt Native Ceylan goed ord en reëel goed ord. geldt 55 s a 56 s. Naar Moka is veel vraag en wordt tot volle prijzen betaald; de voorraad is beperkt.

THEE. Markt ferm en fijn nieuw Congo gaat goed van de hand. Andere soorten kalm maar met gesouteneerde prijzen. Weinig voorraad in gemeene soorten.

HAVRE, 16 Dec. KATOEN. Sedert Zaturdag ontvingen wij 4000 b. Katoen, hetgeen onzen voorraad brengt op 36,000 b. [illegible] tot ferme koersen.

INDIGO. Vaste prijzen; 20 kisten Bengaal tot 7 fr. 75 a 8 fr. 50 per ½ kil., dat is 2 fr. boven taxatie.

GARANS 8 balen Buenos-Ayres tot 10 fr.

TAPIOCA. 20 kwarten Rio tot 58 fr. de 50 kil.

POTASCH kalm. Men noteert ter beurze 20 v. Amerik., Potasch 1e soort, tot 48 fr. de 50 kilo.

HUIDEN. 900 groen gez. Buenos-Ayres tot 38 fr. 25.

KOFFIJ. 2890 zak. Java tot 111,25 a 112,50; 390 dito tot 112; 237 Ceylan tot 113,50.

BEZIERS, 13 Dec. VOORLOOP. Is in den loop der week gedaan tot 51,50 a 50.50. Tot den laatsten prijs ontbraken verkoopers. De koers is vastgesteld op 51 fr.; Jan. 52, Febr. 53; Maart en April 55 fr.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 19 Dec. Het schip Drie Vrienden, Kapt. Tadge, van Patjitan met volle lading naar Batavia en Rotterdam vertrokken, is, volgens brief van Batavia van den 26sten Oct., den 4 dito, op de klippen van het eiland Ba-as heoosten Madura gestrand en verbrijzeld; doch het volk gered en te Sourabaya aangekomen; het schip had onmiddelijk na het stooten 23 voet water gemaakt en wordt dit ongeval toegeschreven, dat door de steeds Oostloopende stroom hetzelve buiten koers was geraakt.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 18 Dec. R. J. Reynders, Hendrik Wester, Batavia. - B. Barends, Lucia Maria, id. - J. van Duin, Amstel, id. - O. G Bakker, Stad Goor, Dundee.

HELVOET, 18 Dec. D. Smit, Dorothea Henriette, New-York, is bij den kwaden hoek door stilte geankerd. - T. Goodburn, Giraffe, (s.) Londen. - J. Darnell, Echo, Boness. - G. Nichols, Sea Gull, (s.) Hull. - In 't gezigt: Een driemast schip, de naam onbekend.

UITGEZEILD:

TEXEL, 18 Dec. O. E. Smit, Diana, (s.) Londen. - R. Williams, Roscommon, id. - T. White, Adonis, (s) id. - T. Colijer, Magnet, (s) id

HELVOET, 18 Dec. J. Mouthaan, Admiraal Ver-Huell, (s) Havre. - W. Weatle, Earl of Auckland, (s) Londen. - H. Cheesman, Attwood, (s) id. - R. Straunack, Rhine, (s.) id. - D. Sullivan, Gannet, (s.) Liverpool. - G. Thompson, Border Queen, (s) Leith. - H. W. Sawyer, Emerald Isle, (s.) Hull. - J. Cross, Camerton, (s.) id. - J. Leedham, Norfolk, (s.) Yarmouth.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BATAVIA, Rijnders: Hendrik Wester: 4,181 b. Koffij, 274 kann. Suiker, 148 k. Indigo, 23 k. Cochenille, 389 sch. Tin, 944 boss. Bindrottingen, N. H. M. Barends, Lucia Maria: 2,873 b. Koffij, 2,645 konn. Suiker, 156 k. Indigo, 89 k. Cochenille, 772 sch. Tin, 2,283 boss. Bjudrottingen. N. H. M. Van Duijn, Amstel: 1,437 krj. Suiker, 5,053 b. Rijst, 530 pakk. Cassia, 2,792 b. Bindr., Boissevain en Kooy.

ROTTERDAM.

BATAVIA, Zeven, Cornelis Wernard Eduard: 3,550 b Koffij; 2,143 kann Suiker, 680 sch. Tin, 2,439 b. Rotting, N. H. M.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 19 December in lading naar:

Keulen	L. de Ruiter, Colin Nº. 29.
Ludwighaven	W. Lintz, Herman.
Duisburg	A. Hartman, Ludwighaven Nº. 6.
Manheim	H. Bakker, Deutschlandt.
Weesel	J. Dorsenbach, Jacob.
Mainz	P. J. Balk, Vrouw Rebecca.
	W. Keller, Maintz Nº. 1.
Dusseldorp Neus en *Urdingen*	C. Brugman, Niederrein Nº. 3.
's Hertogenbosch en *Maastricht*	H. van Eyken Lz., de Vier Gebroeders. Sluit 21 December.
Maastricht	P. Wecks, Stad Amsterdam. Sluit 21 December.
Venlo en *Roermond*	H. Vos, de Vrouw Antonia. (Beurt L. de Rijk en Cº.)
Tiel	C. van Uden, de Vrouw Magdalena.

KEULEN, 18 December aangekomen:

Kapt. v. Loosen	van Amsterdam	met	2546	Ctn.
„ Willemsen	„ Rotterdam	„	2184	„
„ Ant. Fritz	„ „	„	1901	„
„ Berns	„ Dordt	„	709	„

KEULEN, 18 December in lading naar:

Amsterdam	Kapt. Berns	Köln Nº.	11.
Rotterdam	„ Demmer	„	25.

Rijnhoogte	ARNHEM 18 Dec. 2 el 27 dm.	
	KEULEN 18 „ 15 vt. 4 „	

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

Van het K. K. Oostenrijksch Consulaat-Generaal te Amsterdam, rentebetaling op de nieuwe 5 pCts. Oostenrijksche Metallieke Obligatien, wordt bekend gemaakt, dat op den eersten Januarij 1851 en vervolgens (uitgezonderd des Zondags), ten kantore van de heeren C. de Veer en Zoonen, Kassiers te Amsterdam, zal gevaceerd worden, tot betaling van de alsdan vervallen interest-coupons van de nieuwe 5 pCts. Oostenrijksche Metallieke Obligatien, voortspruitende uit de conversie ten gevolge keizerlijk besluit van 2 Junij 1849, en waarvan de rente te Amsterdam betaalbaar is verlangd geworden.

CORRESPONDENTIE.

De redactie van de *Tijd*, *N. H. C.* zal zooveel mogelijk gevolg geven aan het verzoek uit K. dd. 15 Dec. Zij kan aan het verzoek omtrent den D. Almanak niet voldoen.

PRIJZEN DER PERCEELEN,

Geveild op Maandag 16 December, in het O.-Z. Heeren Logement.

Nº. 1. Eene partij Weiland, Gemeente Velzen, b. 34.9935; *f* 3500, *f* 5, A. M. Braskamp.

2. Eene partij Wei- en Hooiland, als voren, b. 27.8045; *f* 6000, *f* 5, Denzelfden.

3. De Boerenwoning *de Kalkoven*, met Bosch-, Wei- en Bouwland, als voren, b. 29.6860; *f* 8950, *f* 50, Opgehouden.

4. Eene partij Bosch-, Tuin-, Wei en Bouwlanden en vier Woningen, als voren, b. 26.5538; *f* 7950, *f* 50, Opgehouden.

5. De Heeren-Huizingen *Breesaperhof*, met Stalling, enz., als voren, b. 35.3816; *f* 15000, } *f* 30175, *f* 300,

15. Eene partij Wei- en Bouwland, als voren, } A. M. Braskamp. b. 418.1940; *f* 15000, *f* 175

6. De Boerenwoning *Schapenlust*, met Bosch-, Wei-, Hooi- en Bouwland, als voren, b. 18.1010; *f* 7000, Opgehouden.

7. Eene partij Wei-, Hooi- en Bouwland, als voren, b. 28.79; *f* 8950, *f* 50, Opgehouden.

8. De Boerenwoning *Welte reden*, als voren, b. 21.0280; *f* 9000, *f* 25, Opgehouden.

9. Eene partij Wei- en Bouwland, als voren, b. 14.1315; *f* 4000, E. H. van der Meulen.

10. Eene partij dito, als voren, b 18.1115; *f* 5975, *f* 25, Opgehouden

11. Eene partij dito, als voren, b. 25.0895; *f* 7550, *f* 40, Opgehouden.

12 De Boerenwoning *Paltzerhof*, met Wei- en Bouwland, als voren, b. 45.1051; *f* 8000, *f* 25, Opgehouden.

13. Eene partij Wei- en Hooiland, als voren, b. 18.[illegible] *f* 2995, *f* 5, Opgehouden.

14. Eene partij Weiland, als voren, b 49.3280; *f* 39[illegible] *f* 25, Opgehouden.

16. Een Perceel Wei- en Hooiland, Overbraker BuitenPolder, Gem. Sloten, b. 3.7570; *f* 2300, *f* 275. }

17. Een Perceel als Nº. 16, als voren, b. 1 5400; *f* 1200, *f* 10. } *f* 6885, *f* 200, W. A. Zelder[illegible]

18. Een Perceel als Nº. 16 en 17, als voren, b. 10.0435; *f* 3100. }

19. Eene Boerenbruiker, Gemeente Velzen, aan den Kerkweg Nº. 184, b. 7.8970; *f* 317, *f* 2, E. A. van der Meulen.

20. Een Huis en Erven, in het dorp Velzen, in de Kerkbuurt, Nº. 182; *f* 1025, *f* 50, J. W. Meijer.

21. Een Huis en Erf, Osdorper Weg, Gem. Sloten, Nº. 23[illegible] *f* 625, H. F. Straatman.

22. Een Huis, Pakhuis en Erve, Kalverstraat, Nº. 323[illegible] *f* 8950, *f* 5, Opgehouden

23. Een Huis, Tuin en Erve, Heerengracht, Nº. 507[illegible] *f* 10000, P. C. Stadnitski.

24. Een Huis, Achterhuis en Erve, Oude Waal, Nº. 268[illegible] *f* 6400, *f* 50, J. Heit.

25. Een Huis en Erve, Heerengracht, Nº. 5066; *f* 7850 *f* 800, Opgehouden.

26. Een dito, Singel, Nº. 5589; *f* 4175. } *f* 6100, *f* 5,

27 Een dito, Brouwersgracht, Nº. 5389; *f* 1925. } F. Reysenbach.

28. Een dito, Nieuwe Leliestraat, Nº. 3453; *f* 2550, *f* 200 Denzelfden.

29. De Boeren-Hofstede *Welterreden*, Amsterdamschen Straatweg, bij den Overtoom, Gemeente Nieuwer-Amstel, Nº. 4 b. 20.5029; *f* 15600, *f* 600, J. M. Meijer.

Nº. 1 à 15 te zamen *f* 114545, *f* 500, Opgehouden.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.